

6. O.M.B.- VERSLAG S.G.

Casus B

Initialen: S.G.
 Geslacht: man
 Leeftijd: 7 jaar (26/04/95)
 Handicap: Autisme + ontwikkelings achterstand
 Medicatie: Aangepast dieet in verband met voedselallergie

6.1 Inleiding

Ik heb het dossier van S.G. doorgelezen, gesprekken gepland, zijn medische en zijn schoolverleden ingezien. Ook heb ik in samenwerking met de fysiotherapeut twee observatielijsten laten invullen die betrekking hebben op zijn sensomotorische integratie. Eén lijst heb ik laten invullen door de leerkracht van S.G. en de andere lijst is door de ouders van S.G. ingevuld. Deze informatie heb ik samen met de fysiotherapeut doorgenomen om zo te interpreteren hoe de ontwikkeling van S.G.'s sensomotorische integratie verloopt. Deze informatie heb ik vervolgens vertaald naar de verschillende zintuigsystemen van S.G. om zo in beeld te kunnen brengen hoe die ontwikkeling op dit moment is.

6.2 Sensomotorische integratie van S.G.

Ik begin met het auditieve systeem. S.G. reageert sterk op harde geluiden of lawaai. Hij maakt zelf graag harde geluiden om te vullen en zo de prikkels van buiten te overstemmen. Ook heeft S.G. vaak zijn handen tegen zijn oren of een hand op een oor en het andere oor tegen zijn schouder. Het gehoor van S.G. is dus erg overgevoelig.

Zintuigprikkel van buitenaf. Verwerking door de leerling.

Figuur : Overgevoelig auditief systeem

Tijdens het in kaart brengen van het tactiele systeem van S.G. kwam ik achter het belang van een fysiotherapeut om problemen kritisch te kunnen interpreteren. Het is heel belangrijk om de afweging te blijven maken welke observatiegegevens uitsluitel geven over de sensomotorische integratie van iemand en welke observatiegegevens voort kunnen komen uit zijn of haar autisme. Uit het feit dat S.G. moet overgeven als hij een nieuwe smaak te

Zintuigprikkel van buitenaf. Verwerking door de leerling.

Figuur : Verminderd gevoelig tactiel systeem

verwerken krijgt zou ik op kunnen maken dat zijn tastsysteem overgevoelig is. Dit zou een verkeerde conclusie zijn, omdat veel andere gegevens op het tegendeel wijzen. S.G. geeft alleen de eerste keer over bij het ervaren van de nieuwe smaak. Een tweede keer eet hij het zonder problemen. Hieruit zou je kunnen opmaken dat het overgeven voortkomt uit zijn autisme en niet zozeer duidt op een overgevoeligheid. Er zijn meer bewijzen om die conclusie te

staven, namelijk het feit dat hij het liefst op blote voeten loopt, het spelen met dingen die de meeste van ons als glibberig, nat of vies ervaren opzoekt en graag met eten in zijn mond blijft spelen; een van de meest gevoelige plaatsen van het lichaam. Hiernaast is S.G. iemand die aan velletjes pulkt. In het verleden was hij vaak aan het automutieren, maar dat is de laatste vier jaar afgenomen. Hoewel dat nu minder is geworden duidt dit op een gestagneerde ontwikkeling van de tast. Zijn tactiele systeem is dus juist verminderd gevoelig.

S.G. heeft ondanks het felle daglicht vaak vergrote pupillen. Hij kijkt ook rustig in een felle lamp zonder er last van te krijgen. Hij zoekt sterke lichtprikkels zelfs op. Dit betekent niet dat zijn gezichtsvermogen slecht is, maar wel dat S.G.'s visuele systeem erg ongevoelig is voor fel licht. Hij kan lichtimpulsen die bij anderen tot pijnlijke ogen leiden prima verdragen.

Zintuigprikkels van buitenaf. Verwerking door de leerling.

Figuur : Verminderd gevoelig visueel systeem

Het proprioceptieve systeem van S.G. is zwak. De gestoorde werking van die twee hiervoor beschreven zintuigsystemen hebben duidelijke gevolgen voor de werking van zijn dieptezintuigen.

Zintuigprikkels van buitenaf. Verwerking door de leerling.

Figuur: Normale verwerking van een zintuigstelsel

Over de rest van S.G.'s zintuigsystemen is geen uitzonderlijke informatie naar boven gekomen in mijn onderzoek, welke zou kunnen duiden op een verkeerde of verstoorde verwerking van stimuli. Ik mag er dus van uitgaan dat de figuur hiernaast op de andere zintuigsystemen kan worden betrokken, dit zijn in willekeurige volgorde; smaak, reuk en evenwicht.

6.3 Behandelingsplan van S.G.

Ik heb na verdieping in de casus een goed beeld van de betreffende deelnemer gekregen. In het dossier van S.G. stond onder meer een observatie die al heel duidelijk schetst waar voor S.G. de problemen liggen: "...Om 10 uur begint de muziekles van een vakleerkracht. S.G. kijkt veel naar de trommels en naar de trommelbeweging van de hand van de leerkracht. Hij zit net als de andere kinderen in de kring op een stoel te kijken, daarbij heeft hij zijn mond open. Soms doet hij zijn vinger voor een oor en houdt zijn andere oor tegen zijn schouder. Bij een door de leerkracht gegeven opdracht, pikt hij goed op wat er moet gebeuren. Hij moet lachen. Hij imiteert ook het lachen van andere kinderen. Ook herhaalt hij de zinnen die de leerkracht gebruikt. S.G. heeft zo nu en dan heel duidelijke talige uitingen, maar kan ook heel onverstaanbaar spreken. Na de muziekles doet S.G. wat er van hem wordt gevraagd. Het kost hem moeite om binnen de klassenregels te functioneren (anders aangeleerd op het Berenhuis?). S.G. valt op dit soort momenten snel terug in zijn eigen routine, maar kan gecorrigeerd worden. Tijdens de gymles loopt S.G. op een verkennende manier door de

gymzaal. Hij klautert over de uitgezette materialen en toont geen angst. Hij gilt zo nu en dan (plezier?) en imiteert anderen...”

Ik stel mijn handelingsplan op aan de hand van de verzamelde informatie. Na overleg met de orthopedagoog start ik met de eerste sessie. Het behandelingsplan maakt duidelijk vanuit welke vraagstelling het hoofddoel is geformuleerd. Het hoofddoel is vervolgens uiteengezet in subdoelen; deze zijn gebaseerd op de deelvaardigheden die de deelnemer naar mijn mening moet oefenen om uiteindelijk het hoofddoel te bereiken. Om een goed traject te bewaken zal ik de geformuleerde subdoelen duidelijk toelichten. Vanuit de subdoelen verzijn ik zinvolle muzikale werkvormen waarin een bepaalde deelvaardigheid op speelse manier geoefend kan worden. In mijn voorbereidingen maak ik de link naar de informatie vanuit S.G.'s sensomotorische integratie om op een verantwoordelijke manier in te kunnen springen op het niveau waarop S.G. op dit moment functioneert.

Vraagstelling: S.G. is snel afgeleid door omgevingsfactoren, hij legt moeilijk contact doordat hij last heeft van alle omgevingsfactoren, met name geluid. De vraag is of dit verbeterd kan worden.

Hoofddoelstelling: het omgaan met onverwachte geluiden uit de omgeving om te bevorderen dat S.G. beter kan functioneren.

Subdoel 1: Kennismaken en observatie

Toelichting:

Het is nu, na alle informatieverwerking waarin de handicap van S.G. centraal staat belangrijk om te bedenken dat in de individuele muzieklessies S. zelf centraal staat. Ik wil de mens achter de handicap leren kennen.

Subdoel 2 Het leren omgaan met harde geluiden

Toelichting:

In de leerlingbespreking is naar voren gekomen dat S.G. erg snel afgeleid wordt door auditieve prikkelingen van de omgeving. Aangezien S.G. deze auditieve prikkels niet kan discrimineren omdat alle geluiden even hard, zonder filters binnenkomen kan hij zich op luidruchtige momenten onmogelijk concentreren. Misschien kan ik een ingang vinden om te werken aan deze auditieve discriminatie zodat S.G. na training meer geluiden kan thuisbrengen, zodat hij meer open staat voor de geluiden die ik tijdens de sessies gebruik. Wellicht is deze informatie (de veelheid aan ongefilterde herrie die bij S.G. binnen beukt) voor hem minder beangstigend als hij de geluiden thuis kan brengen en zelf mag bepalen hoe hard een geluid voor hem klinken mag zonder dat dit problemen geeft in zijn geluidspereceptie.

6.4 Samenvatting van de sessies 1 tot en met 9

Subdoel 1 Kennismaken en observatie

In de eerste sessies heb ik heel erg rustig aan gedaan en heb ik geprobeerd om een vertrouwensband met S.G. op te bouwen. In het begin vond hij het een beetje vreemd om door mij opgehaald te worden. Aangezien hij erg veel plezier beleefde aan de eerste sessies, was S.G. al snel aan de situatie gewend.

Subdoel 2 Het leren omgaan met harde geluiden

De vraagstelling bij de behandeling van S.G. was het wegnemen van angst voor harde geluiden. Omdat hij regelmatig met zijn handen voor zijn oren loopt is het moeilijk om met hem in contact te komen als hij door geluid is afgeleid. Uit de observaties van het onderzoek bleek inderdaad ondermeer dat S.G. een overgevoelig gehoor heeft en dat de kleinste geluidsprikkel bij S.G. veel harder binnen komt. Ik heb in mijn behandeling na een aantal kennismakingssessies geprobeerd om S.G. geluid te laten beleven via andere zintuigen dan

uitsluitend zijn oren. Als ik hem met dezelfde prikkel kan afleiden door die prikkel visueel of tactiel te laten doorkomen, kan het zijn dat hij de prikkel beter kan verwerken. De meest waardevolle werkvorm bleek er een te zijn met een microfoon en een versterker. Over de versterker had ik een trommel neergezet. Door in de microfoon te praten kon S.G. zijn stem door de trommel heen voelen. Door deze tactiele prikkel moest hij lachen. Hierna heb ik wat steentjes op het trommelvel gelegd, zodat die bij gebruik van de microfoon gingen trillen. Ondanks dat S.G. angst hield voor het auditieve effect van de versterker bleef hij door de microfoon praten. Om de steentjes erg hard te laten trillen moest S.G. ook erg hard praten. Ik weet dat S.G.'s gehoordrempel voorbij gaat als hij het visuele effect belangrijker vindt.

6.5 Halfjaarlijkse conclusie

Misschien leidt het hem af of wellicht heeft S.G. door deze ervaring meer inzicht gekregen in het ontstaan van geluiden door trilling. In ieder geval weet ik zeker dat dergelijke werkvormen bijdragen in de informatieverwerking van S.G. Ik ben van mening dat S.G. de lage drempel van zijn gehoor met kleine stapjes kan verhogen door de prikkels ook via andere zintuigen waar te nemen. Ik denk dat dit ertoe bij zal dragen dat S.G. meer begrip opbouwt over de werking van geluidsprikkels om hem heen en hem wellicht inzicht verschaft, waardoor hij verder tot ontwikkeling komt en minder raar reageert op geluiden die onverwacht op hem af komen.